

אחדות הב

חדש את ההרמוניה האלוהית הקדושה של הקדוש ברוך הוא ושל שכינתו, משמע אלוהים בטרנסצנדנטיות (היא השיטה הקובעת, כי האל קודם ליצירתו ושרוי מעבר לה ולמעלה ממנה) ובאימננטיות (היא השיטה הקובעת, הקובעת כי האל שרוי בתוך יצירתו) — "עולם האחדות".

להיטות זו אחר אחדות הבורא, כדי לגשר את תהום הפירוד בינינו לבין הבורא, הובעה על-ידי דרך-השאלה יעילה ביותר. בידוע, שבחיי אנוש התשוקה המינית היא הסמל העז ביותר לאחדות; והיו לבשר אחד. לפיכך השתמשו בצורות האירוסיות כדי להדגים את החתירה אחר אחדות ואת המאמץ להתגבר על ה"עולם המפורד". (בסוגריים ראוי להזכיר כאן את הערתו של פרופ' שלום, כי רק לעתים רחוקות השתמש ה"זוהר" בסמליות מסוג זה כדי להביע את הנטייה לדבקות — "אנוניו מיסטיקה" — בין אלוהים ואדם, כאשר עשו זאת המקובלים הנוצריים. שיר מוש זה נתייחד כמעט אך ורק להגדרת ה"יחוד" באלוהים ב"בעצמו). הקדוש ברוך הוא נחשב כיסוד הזכר, בעוד שה"שכינה" מוגדרת כמעט תמיד כיסוד הנקבה. וכך יש לה לה"שכינה" שמות נרדפים רבים, מלבד המושג "מלכות", שכבר הזכרנוהו לי. עיל, וכולם מטעימים את סגולת הנשיית, כגון "בת", או "ברתא", "מטרוניתה", "כלה כלולה". פעמים נקראו יסודות הזכר והנקבה בשם "אבא" ו"אמא", ופעמים כונה הקב"ה כ"ישראל סבא", בעוד שה"שכינה" נקראה בשם "כנסת ישראל". על-ידי ייחוס יחסות-מין לצדדים שונים אלה של הבורא, ניתן לה לקבלה לדלות מעמקי החוויות האנושיות מורגשים להביע בעזרתם את התשוקה היוקדת ל"יחוד" השם ולהצבת "אח" דות העולם" על בסיס איתן.

תפקיד האדם

הליך זה של הצבת הספירות מחדש כ"עולם האחדות" לא נחשב על-ידי הקבלה כפעילות אלוהית בלתי-תלויה, שבה אין אדם ממלא אלא תפקיד סביל ואשר לגבי ידיה אין לאל ידו להפעיל בלתי אם את כוחו התיאוסופי הנפשי. נהפוך הוא. האדם שקוע רובו ככולו יחד עם אלוהים, בדרמה זו של אחדות. הפרץ שבספירות אינו פנימי; דבר כזה היה עשוי להיות סטייה חמורה מן המונותאיזם הצרופ של היהדות. אכן, הפרץ הוא גלוי לעין כל; המשגה והכשלון שגרם לפרץ זה, אפשר לייחסם לאדם, לא לאלוהים. ועל כן שומה על האדם לזיוו את האיחוד המחודש, ועליונות האחדות שאל צריכה להשתקף באחדות חיי האדם עצמו ולהיות מטופחת על-ידיהם.

מעשה הפירוד, — השקפה זו, ש"השכינה" היא חטיבה נפרדת לעצמה יותר משהיא חלק מופרש בבירור מן האלוהות, — הוכר על-ידי הקבלה כסכנה למזנוניאזם וזוהר

כל מכירים, כי רעיון אחדות הבורא הוא אבן-פינה ליהדות ותרומתה העיקרית לעולם. רעיון זה נתון ביסוד כל השקפה וכל מחשבה בחיי היהדות ועובר כחות השני ב"כל הספרות היהודית העצומה. ואולם אין לך מקום בו ניתן ביטוי עז ועמוק להשקפה זו של "יחוד השם" כבקבלה.

בתחום המיסטיקה היהודית אין לראות את "אחדות הבורא" אך ורק בחזקת אחד העיונות רבי-ההשפעה ביותר, אלא כמושג שנעשה למציאות חיה, ואולי כמציאות היחידה. רעיון אחדות הבורא אינו נראה כהנחה אריתמטית בלבד, אלא כמכ"ל כל ההווייה, על כל השוני הנ"ר-הוד שבה, כפי שהוא מתגלם ב"אלוהים". בקבלה מסתמל רעיון זה באחדותו של אלוהים ב"בעצמו". והנה לרעיון אחדות זה, כפי שדנו בו והסבירנו, רוממוהו ופירשוהו המ"קובלים למן ה"זוהר" ועד לרב קוק המנוח. זקוק העולם המודרני שלנו כלצורך דחוף ביותר. מעולם לא היה צורך גדול יותר לאשר מחדש רעיון זה. הדוחה מדעת כל ניגוד וכל שוני וכל פיצול, כבימינו אלה, כאשר עומדת האנושות מוכנה ומזוהרת לפוצץ עצמה לרסיסים, אם לא בגוף ממש, הרי לפחות בנפש. במסה זו נבדוק את דרך דיונה של הקבלה ברעיון אחדות הבורא, ובעיקר כפי שהוא משתקף ב"זוהר" ובכתבי מפרשה בדרך האחרון. הוא הרב קוק המנוח, שהיה הרב הראשי הראשון בארץ-ישראל (לא לתכלית מניין היסטורי), שעמד על התועלת שיכולים אנו להפיק ממנו בדרך ההוראה: את משמעותה בשביל האיש המודרני.

העולם המפורד

ה"זוהר", מקור הקבלה, רואה את העולם הגשמי שלנו כ"עלמא דפרודא", העולם המפורד והמפוצל; את איחוד ההווייה וההתגברות על פיצול זה יש לבקש בהקמת ה"עלמא דיחודא", האחדות הנעלה שבאלוהים גופו. האחדות האמתית, הנעלה מכל האחרות, היא זו של ה"קודשא בריך הוא" — הקדוש ברוך הוא — ו"שכינתיה", והשכינה שלו. (עולם האחדות הוא זה של עשר הספירות שבקבלה — בניגוד לרעיון ההשפעות האלוהיות לפי התורה הניאופלטונית — אינן דרגות סטטיות, המתווכות בין האלוהים והחלט ובין העולם הקיים. האמת היא, שהן מצויות באל עצמו, והריהן כ"יקום המאוחד" של חיי אלוהים עצמו. הקדוש ברוך הוא מיוצג על-ידי עולם הספירות העליונות, ששיאן הוא "יסוד", בעוד שהשכינה מיוצגת על-ידי "מלכות", האחרונה שבעשר הספירות. הפירוד הגלוי-לעין הקיים בעולמנו, הוא האחראי למצב העגום של עניינינו. כשלון האנושות נעוץ ביסוד "עולם מפורד" זה. תפקידו של אדם עלי אדמות הוא לסייע להתגבר על "פירוד" זה ולהקים מ

בברכת מזל-טוב מעומקא-דליבא מברכים אנחנו את ידידנו הנכבד עסקן נאמן לבית ספינקא מורנו הרב אלתר הרשקוביץ נ"י תלמיד רבנו ה"חקל יצחק" זיע"א הי"ד לנשואי בתו שתח"י עב"ג יהי רצון שהזיווג יעלה יפה ויהיה לבנין עדי עד. הנחלת אגודת חסידו ספינקא בא"י

הודעה חשובה לקהל החרדי
אנו שמחים להודיע כי פתחנו

מסעדה ומזנון כשר למהדרין

ע"י תחנה המרכזית מול קו 4

כמו כן מקבלים הזמנות לחתונות ולכר מצוה מסעדה "דן"

למר יהודה צאיג ורעייתו

ברכות לבביות להולדת הבת

"פנים אל פנים"

מחלקת המודעות

"תנובה"

מאגדת, על יסודות קואופרטיביים 500 ישובים חקלאיים ומאות משקים בודדים בכל אזורי הארץ, לשוק תוצרת חקלאית ותעשיית מזון.

משווקת את כל התוצרת החקלאית למיניה.

המשרד הראשי:

"תנובה" מרכז שיתופי לשוק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ, ת"א. בית "תנובה", רח' יהודה הלוי 17, ת. ד. 265, טלפון 61501-5 "תנובה" משווקת למעלה מ-70 אחוז מכל תוצרת המשק החקלאי העברי המעורב

"כ"ן-חקל"

עיבוד פודסים
שיווק פרי הדד
נטיעה חדשה
גני-ירק
התישבות עממית
תעשרה חקלאית

המשרד הראשי:

ת"א, שד' רומשילד 22
טלפון 67562

לקראת חנוכה
קנה

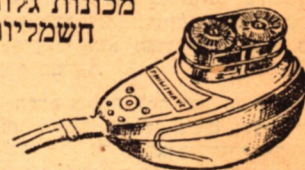
בתשלומים נוחים!

הלבשה, הנעלה, בדים, וילונות, שטיחים, רהיטים, עגלות ומיטות, אופניים, מכונות תפירה, תכשיטים, רדיו, מקררים וכו'.

קונפידנס — אמן

נחלת בנימין 44
תל-אביב, טל. 61860

מכונות גלוח
חשמליות

מתקן ומלפף מהר ובדיקנות
יעקב רובין
תל-אביב רח' יסוד המעלה 6
טל. 32161

לשר הדתות הראשון של מדינת ישראל

זקן בית הציונות הדתית

הרה"ג רבי י. ל. הכהן-מימון שליט"א

ברכות נאמנות ליובלו ה-85

יהי רצון שיוכה לראות את מדינת ישראל מוארת באור התורה

דב דויטש

יושב-ראש המועצה הדתית
בת"ס

לשכת הרבנות

בת"ס

ורא והאיש המודרני

כחטא המיסתי העיקרי של האדם. הפרדה זו, שהוכנסה בין ה"שכינה" לבין שאר הספירות (או הקב"ה), נקראה על-ידי ה"זוהר" בשם "קציצה בנטיעות"; הנטיעות סימלו את הספירות. זה היה פשעו של אלישע בן-אבויה, שנתפקר ואשר עליו אמר התלמוד, כי הוא "קוצץ בנטיעות". זה היה גם חטאו של אדם הראשון. מתוך שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, הפריד את ה"שכינה" (המיוצגת על-ידי עץ הדעת) לבין שאר הספירות (המיוצגות על-ידי עץ החיים). העונש על שניות זו, הפרדת ה"שכינה" מן הקב"ה, מתבטא בהשתקת ה"שכינה" (היא האימננטיות האלו-קית), שמעתה ואילך ידועה בשם "דיבור בלי קול", או שהוא מתגלם בדמות "אשה גלמודה" ובגזירת מוות על האנושות. מכאן, שהמוות אינו בחזקת גזירה חדשה, היוצאת מלפני האלוקים, השרוי מחוץ לתחומו של אדם, אלא שהוא טבוע באדם בכוח וניעור בתוקף חטאו. גם המוות מיוצג בקבלה על-ידי עץ, "אילנה דמו"תא", ועץ-מוות זה חוסה בהשקט בצל "עץ הדעת" ואינו מגלה כל פעילות כל עוד אין קרע בין "עץ הדעת" לבין "עץ החיים", כלומר בין הקב"ה לבין ה"שכינה". ואולם מיד כשחל קרע הפירוד, מוזקר ועץ-ה"עץ המוות" מתוך "עץ הדעת", שנותק מ"עץ החיים". האדם הוא בן-מוות כשהוא מפר את ההרמוניה של הספירות; המוות הוא כביכול חלק טבעי של גופו. על כן עליו להקדיש את חייו להצבתו מחדש של "עולם האחדות".

בדרכים רבות אחרות מביעה הקבלה את הרעיון, שהדרמה של "פירוד" ו"אחדות" אינה בחזקת עלילה, שרק אלוקים עומד במרכזה, אלא שהיא מקיפה בתנופתה הגדולה גם את האדם כגיבור ראשי. ה"זוהר" מכנה את האדם כ"דיוקנא דכליל כור לה", היסנתיוה של כל כוחות הרוח שנשתלבו בעבודת הבריאה. במצבו הצרוף והנאצל, בטרם נתפס לחטא, שיקף האדם את דמותם הנסתרת של חיי אלוקים עצמו. באותו מצב צרוף נערכו, לפי בעל "שערי אורה", חיי-לופיגומלין חופשיים בין העולמות העליונים והתחתונים. אך כאשר חטא אדם הראשון, הפך הסדר לתוהו ובו-הו; ה"שכינה" נותקה כביכול מן הקב"ה, ורק על-ידי מעשה גאולה תחזור ותתאחד ה"שכינה" המגורשת עם הקב"ה בתהליך שיבה מהרמוניה עם אלוקות המקורית. יתר על כן, כל פעילות אנושית יש לה "שרשים עי-לאין" בעולם הספירות, וה"דחיפה מ"למטה" מעוררת בצורה מקבילה "דחיפה מלמעלה". כל תהליך האחדות של אלוקים מתרחש בנפשו של אדם, המשקיע עצמו בתהליך ה"אחדות" ה"סופי". מכאן הכינוי המופלא שניתן לאדם: "שכינה תתאה". התאחדות ה"שכינה" והקב"ה, המתקיימת, כפי שנסביר באריכות-מה להלן, בכל ערב שבת, יש לה השפעה מקבילה בחיי אנוש; מצווה היא לדעת מחבר

"אגרת הקודש" (יוסף גיקטילה, לא-חר מכן ייחסו את הספר לרמב"ן). המחשה סמלית לאיחוד הקב"ה עם ה"שכינה". האדם הוא איפוא שותף פעיל עם אלוקים בכל תהליך ה"אחדות". כיוון שהיה האדם גורם לקרע הראשון בהרמוניה הכללית, שומה עליו להיות גורם לגאולתה. כיוון שהוא גרם לכך, ששתי האר-תיות הראשונות של השם המפורש נתוקנה משתיים האחרונות (שני חלקי השם מסמלים את הקב"ה וה"שכינה"), חובה עליו כעת לתקן את המעוות ולהחזיר את האחדות בשם

אלוקים. תכלית כל מצווה בעניין זה היא איפוא תיקון מעוות. מכאן, ש"לפני קיום מצווה יש להקדים ולומר "לשם ייחוד קודשא בריך הוא ושכינתו..." ליחד שם י"ה ב"ה...". החזרת דברים אלה לקדמותם, באמצעות התורה, המצוות והתפילה על כל כוונותיה הנסתרות, נעשית איפוא משימת האדם ותפקידו ביקום.

השבת

הביקוש אחר "ייחוד" מצא לו ביטוי עז במיוחד ביחס הקבלה

אל השבת. למותר לנו להטעים את חשיבות השבת בקבלה כבכל שטח-ביטוי אחר ביהדות. מושג ה"נשמה היתירה" של השבת לפי הקבלה נהפך לא רק לסגולה כושר נוסף להי-שגים שכלליים, כדעת הרמב"ם והרצ"ו, אלא שהיה ה"נשמה היתירה" תוספת ביר את הרגישות הדתית. תוספת נוסף רוחני, "מעין עולם הבא". לפי ה"זוהר", השבת היא מקור כל הב-רכות לששת ימי החול. כל מסורת הקבלה מדברת מתוך גרונם של בעל "שני לוחות הברית", כשהוא אומר כי המנוחה בעלת שבעת הקנים מ"ייצגת את השבוע; השלכת האמצע-עית, המזדקרת כלפי מעלה במיש-רין, מסמלת את השבת, בעוד ששלוש השלשבות משני הצדדים, המצביעים כלפי השלכת האמצעית, מסמלים את ימי החול.

השבת היא יום ה"ייחוד" בה"א ה"ידיעה. אפילו כוחות הרע מתאחדים לפי ה"זוהר", בערב שבת. כבר הוזכרנו קודם, לכך, כי ליל שבת היא עת התייחדותו של הקב"ה עם ה"שכינה", או במלים אחרות, עת הת-ייחוד ה"מלך" עם ה"מטרוניתה" שלו. ואולם ב"ייחוד" זה משוקעים, לפי הקבלה, יסודות רבים אחרים. הזמן כולו מאוחד ומגולם בשבת. תמי-צית השבת, הנקראת בשם "נקודה קדי-שא", שרויה אמנם בכל ימות השבוע, אך כל-עצמה היא נעלמת. אין מרחק מוחלט בין ימי הקודש לבין ימי ה"חול, כי על-ידי שמירת שבת ("כל העוסקים בקדושה ביום השבת") נבלעים ימי חול שלו ב"נקודת שבת קודש". ביום זה מתגלית ה"נקודה" לאדם בשעת עלייתה למרומים, בצו-רת ה"שכינה", כדי להתייחד עם ה"מלך" (או הקב"ה). וכך נכללים כל חיי אדם, לרבות ימי-חול רגילים ש-לו, ב"ייחוד" השבת. שיתופו של אדם באחדות זו של הזמן מודגשת עוד ביתר הדגשה על-ידי תיאור ה"נקודה התחתונה", "נקודת תתאה", מעין נקודה נגדית ל"נקודה הע-ליונה" ("נקודת עילאה"), ויש בכך משום סמל לקשר האנושי שבפרשת השבת. ב"נקודה תחתונה" זו נעלמים מלב אדם בשבת כל כאב וכל דאגה, ובמקום העצב והכעס באה השמחה הסוללת את הדרך ל"נשמה היתירה". האחדות בתחום אלוקים בשבת מש-תקפת באחדות דומה בתחום האדם בשבת. עד עצם היום הזה אומרים ה"חסידים", הנוהגים כאן לפי נוסח יהודי ספרד, בליל שבת את הקטע מן ה"זוהר" המתחיל ב"כגוונא דא-ינון מתיחדין לעילא באחד אוף הכא איהי אתיחדת לתתא... חד לקבל חד" ("כמו שהם מתייחדים למעלה באחד, אף כך היא מתייחדת למטה... אחד למול אחד").

יתירה מזו: לא רק הצד האופקי של השבת (שבת יומי השבוע), אלא שלגבי היהודי מתאחדים בשבת גם העבר וההווה. האבות משתתפים ב-שבת היהודית, והם מייצגים את כל העבר המתאחד עם ההווה. המלה "ש-ת" (המשך בעמוד 12)

כרטיס ביקור:

הרב נחום לאם

את עולמה של היהדות הדתית. לא אחת ניסו אנשים שונים "לכ-וון" את דרכי-המחשבה של "ס-רדאישן" ועמדתו הברורה והא-מיצה של העורך — מנעה זאת.

עמדה עצמאית זו זיכתה אותו לא רק בעידודו ותמיכתו המת-מדת של רבם הגדול של רבני-אמריקה הגאון הרי"ד סולו-בייצי'ק העומד תמיד לימין תלמידו הנאמן, אלא אף הקנתה לו עמדה של כבוד בין חבריו הרבנים ובין הציבור הדתי באמ-ריקה שנלאה ממשאם של מנהי-גים פוליטיקנים מעמדי-פנים ו-חסרי חושי-שדרה ציבורי.

הרב לאם הוא כיום אחד הר-בנים "המבוקשים" ביותר להר-צאות בכל רחבי אמריקה. הוא לא רק עורך "טרדאישן" אלא גם משתתף בו במסותיו-מחקרי, ה-מצטיינים תמיד בדעה ברורה, מ-בוססת על מקורות ויסודות מח-קריים. "פנים אל פנים" עומד ל-פרסם את מסתו הגדולה על "יסוד הייחוד ומשמעותו לאדם המודר-ני" השואבת ממקורות הקבלה ו-תורת הרב קוק. המסה המתפרס-מת בזאת היא מעין "כרטיס ב-יקור" ראשון של הרב לאם לקור-אי עברית בישראל ובתפוצות.

לפני כשלוש שנים פתחנו במ-קום זה סידרה של רשימות ש-ענינה היה "כוחות המח-ר ב-יהדות ארצות-הברית". הסידרה נפתחה בתיאור דמותו של רב צ-עיר בן 31 שנים, שעדיין לא יבש טל-פסגלי-בית-הישיבה מעל לח-ייו ושגא אותה שעה מרבנות רא-שונה בעיר-השדה ספרינגפילד לשמש באחת הקהילות החשובות במטרופולין של ניו-יורק. משכה תשומת לב אותו מזיגה מופלאה של צעיר בראבוה, נכד לאחד מגדולי ההוראה בעולם החדש (הגר"י בוימיל בעל "עמק הלכה") שנתגלג באוירה של תורה בתוך עולמה של אמריקה המודרנית ו-שבפרק-חיים מסויים עמד על פר-שת-דרכים לבחור בין קאריירה של מדען-כימאי לבין זו של רב ומנהיג עדה. בחירתו ברבנות ו-לא בקאריירה מדעית — היה מזלה של יהדות ארצות-הברית.

בשלוש השנים שעברו מאז ועד עתה הלך אותו כוח עולה במח-ר של יהדות ארה"ב ונעשה יותר ויותר לרב העשפה במערכות ה"יוס-יום של יהדות זו, פוסק הלכות ומורה דרך. אין הרב נחום לאם מרכז בידו עמדות-כוח ואינו חולש על כסאות נשיאות ושופרות "פובליסיטי". הוא משמש כרב-חבר ב"מרכז היהודי בניו-יורק ויושב "על האבניים" של החצי-שנתון "טרדאישן" ("מ-סורת", או מוטב "מורשה") ה-מופיע בעריכתו מזה שלוש שנים. "טרדאישן" הוא כלי-ביטוי רציני מתון, אבל מבעד לקצב האטי וה-שמרני של חצי-שנתון זה, בוקע הד-קולו של עורכו קול חדש, מבשר חדשות. "טרדאישן" מוק-דש לבעיות-מחשבה "אורטודוק-סית" (חבל! שמחשבת היהדות ה-נאמנה החתימה עצמה במונח אומ-לל זה שהגיעה השעה להעבירו במונח אחר, יותר קולע), אבל גם כאן יש צורך במידה מרובה של יושר אינטלקטואלי ואומץ-לב, כדי להעביר את הספינה בין גלי "הפוליטיקה" השוטפים-עוברים